

בס"ד

לאן 'גולשים' ילדינו?!

יונה גודמן¹

לפני שנים מספר, ערכתי מחקר שיטתי שעסק בהרגלי הגלישה באינטרנט של הנוער הציוני דתי. המחקר נערך בשמונה כיתות שונות ובהם 175 תלמידים ממקומות שונים בארץ ומשתי קבוצות גיל: כיתות ט' וכיתות יא.

כבר אז חשף המחקר, יחד עם שיחות רוחב שקיימתי עם התלמידים, כי ליותר מ-90% מהנוער הציוני דתי יש נגישות קבועה לאינטרנט (רובם המוחלט בבית, והשאר בבית חברים, קרובים, או בבית ספר). ברם, בו זמנית דיווחו רוב מוחלט של הצעירים, שהם מעולם לא קיבלו הדרכה גלויה ועניינית המכוונת אותם כיצד להיזהר מפיתויי האינטרנט בכלל, ומהתמכרות לאתרים פורנוגרפיים בפרט. קרוב ל-100% מעולם לא שוחחו על נושאים כאלה עם הוריהם, והרוב המוחלט אף לא זכה להדרכה חיונית זו מפי מוריו ומחנכיו. לכל היותר תודרכו לא לתת פרטי טלפון או כתובת, אך על נושא הגלישה למקומות (מאוד) לא צנועים, לא שוחחו.

האם זה פלא שנתוני הגלישה לאתרים פורנוגרפיים היו גבוהים, כולל אצל הבנות? בשנים האחרונות נכנס האינטרנט באופן חופשי לרוב מוחלט של בתי ילדינו ותלמידינו. אך לא נעשה שינוי מקביל בתוכניות הלימודים או בשיח המשפחתי, בכדי להתמודד מראש עם אתגרי הכלי וסכנותיו. הרוצה להיחשף קצת למצב בתחום זה, מוזמן לגלוש לאתרי שו"תים עם רבנים, ולהכניס למנוע החיפוש מילים כמו "נפילות", "מכור", "אינטרנט" ("לא) צנוע" וכו'. החיפוש יניב מבול של שאלות ובקשות עזרה, ממיטב בנינו ובנותינו, הטובעים- ותובעים עזרה.

לדוגמא, נביא כמה שאלות מתוך מאות:

אני בת 15 וחצי ולפני כחצי שנה גיליתי בטעות כי אחי (בן 17) מוריד באופן קבוע קבצים של סרטים פורנוגרפיים מהאינטרנט. בהתחלה מחקתי לו אותם, אבל כל פעם הוא מוריד חדשים. הוא יודע שאני מחקתי אותם (רק שנינו משתמשים בנט) אבל מעולם לא דיברנו על הנושא, אפילו לא ברמזים. אני לא יכולה לדבר איתו על זה מסיבות מובנות. יש לציין שזה פוגע בי מאד לחיות באווירה כזו בבית (גם אם הוא עושה את זה בחדרי חדרים, עצם הידיעה הורסת אותי) מה גם שפעם פתחתי את אחד הקבצים שלו בטעות וראיתי בלי שארצה את מה שהיה שם ועד היום

¹ ראש תחום חינוך אמוני, מכללת אורות ישראל, אלקנה.

זה לא עוזב אותי. אנחנו משפחה דתית אבל משום מה רק לי יש מודעות לנושא. מה אני אעשה עם אחי???

בבקשה תענו מהר לדואר האלקטרוני הפרטי שלי.

אני תלמידה באולפנא וכבר שנתיים שאני נכנסת לכל מיני אתרים שאינם ראויים לצפייה מבחינת תוכנם. קשה לי להפסיק עם זה. כל פעם אני מחליטה שזהו הסוף, אבל לא מצליחה להתגבר על עצמי אחרי כמה זמן. אני מרגישה שזהו מכשול קשה מאוד בחיי שאיני מצליחה לעבור. האם הרב יכול לתת לי עצה כיצד לעבוד על עצמי בתחום זה?

הצילו!! אני בחור בסוף שנה א' בישיבת הסדר. מאז הלכתי לישיבה, קיבלתי על עצמי להפסיק לגלוש לאתרים ברשת שהם מלאי זימה. אך אני פשוט לא מצליח. אני מגיע הביתה, בודק אימייל או סתם הולך לבדוק חדשות, ולא מצליח להתאפק. התמונות רודפות אותי בלילות, ואני בדיכוי מעצמי בצורה מטורפת. מה אני שווה אם אני לא מצליח לעצור אפילו דבר קטן כזה? מה יהיה איתי?

לכבוד הרב שלום,

אנו זוג צעיר, ונשואים באושר (כך חשבתי) כבר שנה וחצי. לפני כחודש גיליתי שבעלי גולש בקביעות למקומות "כחולים" באינטרנט. מאז אני עוקבת ואני רואה שזה ממשיך כמעט כל יום. אני שבורה מזה לגמרי ולא מפסיקה לבכות. אני מפחדת שהנישואין שלי יתפרקו. איך אני יכולה להסתכל לו בעיניים? אני לא מסוגלת אפילו להעלות על הכתב את כל השאלות שיש לי עכשיו. אני יושבת על פצצת זמן, ולא יודעת היכן החבלן. אנא עזרו לי דחוף.

תודה על כל מה שאתם עושים כדי לעזור לח'ברה.

יש עוד מאות שאלות, אך די באלו בכדי להבין מה מתרחש לנגד עינינו. היכן אנו? היכן תוכניות הלימודים ודרכי ההתמודדות השיטיות?

יש המשלים את עצמם ואומרים, שמאז ומתמיד היו בנים שנמשכו לכיוון זה. לפני שנים קנו חוברות כאלה והחביאו אותם מתחת למזרון, ועכשיו זה במחשב. אך אין כאן שינוי משמעותי.

הטוענים כך אינם מבינים את גודל האתגר של עידן המחשב. רכישת חוברת "כחולה" הצריכה החלטה, הליכה מודעת לחנות בו עלולים לראות אותי, דיבור עם המוכר, הוצאה כספית, ולבסוף, אני תקוע עם "מוצר" שעלול להתגלות.

באינטרנט, הכל שונה: אין צורך לנסוע, אין צורך להוציא כסף ואין סימנים. יושבים בבית, לוחצים על כפתור, והכל לפניך. אם בעבר היה מדובר "רק" על תמונות, כעת מדובר על סרטים שלמים. ובסוף, בלחיצה קטנה, אין זכר. העוצמה של הפיתוי והקלות של הביצוע עברו שדרוג איכותי, הגורם לחלקים עצומים של מיטב ילדינו להתבוסס שוב ושוב בעניין. ולמי שמשלה את עצמו שמדובר רק בבגדים, אספר בצער שהוזמנתי לא פעם לתת שיחות לכיתות גבוהות של בת"ס יסודיים, לאחר שנודע למנהל במה עוסקים חלק מהתלמידים.

קצרה היריעה מלהיכנס כאן לכל דרכי ההתמודדות האפשריות. חלקן **טכניות** (כגון: הצבת המחשב במקום מרכזי בבית וקביעת שעות גלישה רק כשבני הבית ערים) {לפי העיקרון של הלכות ייחוד}, גלישה רק בנוכחות הורה, או רק לאחר בקשת קוד כניסה. התקנת מנגנוני סינון שונים ועוד. זאת בצד העיקר - התמודדות **חינוכית** רציפה ומשמעותית (הרי כל תוכנית נעילה, כולל אפילו הוצאת האינטרנט מהבית, אינה מציידת את הנער בכלי התמודדות עם המחשב שאצל השכנים).

דבר אחד ברור: נדרשת התמודדות רציפה ומתמשכת, בבית ובביה"ס כאחד. כל צד נבון, ומקווה שהצד השני יטפל בעניין. ובין לבין, ילדינו נופלים. נוכח אתגר יומיומי כזה, אף לא די לתת שיחה חד פעמית. הדבר מצריך טיפול מגוון ומעמיק בכל גיל ובכל שלב. זאת בצד הדרכה משמעותית להורים, בין במסגרות העשרה שבית הספר יארגן, ובין בהרצאות והשתלמויות בקהילה.

העולם היום הוא שונה ממה שהיה כשאנו היינו ילדים. הכל פתוח ונגיש. עלינו להעמיק את החינוך לבחירה חופשית מתוך אחריות. להסביר מה בין אהבה אמיתית לתחליף אלקטרוני הרסני. ללמדם לשמור על זהותם ודרכם, גם כשאנו לא לידם.

אם נשכיל לחנך את ילדנו לבחור בטוב, אזי נסייע להם להיבנות כבעלי אישיות חזקה ובריאה, היודעת לצמוח נוכח אתגרי החיים. 'איזהו גיבור- הכובש את יצרו'. ילדינו יכולים להיות גיבורים, אם רק נחנכם לכך.

יונה גודמן